

Släktforskningskurs 2018 – Stolpar pass 1

Bild Stolpar

1 Inledning

I dag och kommande 7 tisdagar skall vi gå igenom grunderna i släktforskning.

Först 3 pass med nödvändiga allmänkunskaper, sedan 3 pass med ett konkret exempel, och till sist 2 pass om mer avancerade saker, som till exempel att forska i modern tid, i utlandet och med vetenskapliga metoder som DNA-analys.

Vi har fått synpunkter från tidigare elever att vi sysslade för mycket med teori i början – de ville komma igång direkt! Tyvärr är det så att man måste lära sig några grunder först, men i år har vi försökt att lägga upp kursen så att ni kan komma igång fortare.

Nu kör vi!

2 Dagens lektionspass

I dag skall vi tala litet om vad släktforskning går ut på, källor (var man kan hitta information), hur släktforskaren arbetar, vilka hjälpmedel som finns, och om någon haft problem med att komma åt Arkiv Digital online och SVAR och installera MinSläkt skall vi ta oss tid att fixa till det.

3 Hur är kursen upplagd

Dator, internet, webbsajt för kursen, gratisabonnemang, läxor.

4 Vad är släktforskning?

Tja, att söka rätt på så mycket information som möjligt om sina förfäder – **och försäkra sig om att det blir rätt!!!**

Man vill ju också **dela med sig** av resultaten på ett trevligt sätt; på nätet, i bokform eller på något annat sätt - fast böcker ... när Din bok går i tryck har Du säkert hittat något nytt som borde varit med!

Om man inte har otur (förstörda arkiv och sådant) kan de flesta spåra sina förfäder bakåt åtminstone till 1600-talets slut.

Bara namn och datum är inte särskilt intressant – **man vill veta mer** om förfäderna – var de bodde, hur deras liv var, och vad som hände i omvärlden på deras tid.

Man blir **aldrig** klar!

5 Vad Du behöver

Har alla lyckats ladda ned MinSläkt och installera det? Har ni hittat Arkiv Digital och Riksarkivets Digitala forskarsal på nätet?

De som hänger kvar i Mac-världen kan inte använda Min Släkt – men det finns bra program också för Mac, och förhoppningsvis kan vårt arbete med Min Släkt ge en del input till vad man

bör kräva av sitt släktforskningsprogram.

6 Vad finns på Arkiv Digital Online och SVAR?

Arkiv Digital heter är den ojämförligt bästa av alla webbsajter som publicerar skannade originaldokument. Till dags dato har de skannat mer än 79 miljoner sidor – och de är nyskannade och i färg – till skillnad från deras konkurrenter som mestadels skannat svartvita foton som gjordes av mormonkyrkan på 1950-talet. Det är en himmelsvid skillnad! Tyvärr är det svårt att klara sig utan SVAR– Svensk Arkivinformaton – som också publicerat i svartvitt, men också hunnit med mycket som Arkiv Digital inte gjort. Att abonnera på Arkiv Digital kostar omkring en tusenlapp per år, men man kan också välja kortare abonnemang, och de har ofta rabatter som kan löna sig att hålla utkik efter.

SVAR (Digitala Forskarsalen) är numera gratis (tack EU!). Till den här kursen har vi köpt ett tioveckorsabonnemang på Arkiv Digital åt er var, sedan får ni klara er själva om ni fortsätter släktforska. Arkiv Digital's bilder tittar man på i webbläsaren Chrome (som är gratis) – vill man absolut inte använda Chrome som webbläsare så fungerar det också med Safari, Firefox och Edge (säger AD – har inte kollat!)

SVAR:s bilder läser man i sin vanliga webbläsare, men de är bökigare att hantera. Vissa arkivsajter (t ex Lantmäteriet) använder ett bildvisningsprogram som heter DjVu, som man kan ladda ned gratis från <https://www.cuminas.jp/en/downloads> – emellertid fungerar det inte det på Mac-datorer eller paddor, utan bara på Windows-datorer; det fungerar inte heller i någon annan webbläsare än Internet Explorer. De flesta arkivsajter håller på att gå ifrån DjVu, men just nu är det litet trassligt.

Dela ut Nyttiga släktforskarlänkar

7 Vilka kyrkböcker finns?

Dela ut kyrkoarkivens förteckningsplan

De viktigaste

1896 är ett viktigt år – husförhören upphörde! Då förbjöds också kyrkan att anteckna omdömen som "idiot", "tjuvaktig", "elak", "straffad för ...", "klok", "duktig" etc.. Husförhörlängderna ersattes av Församlingsböcker.

Vissa födelseböcker har ett särskilt avsnitt för "oäkta barn" – ibland i en särskild bok.

Vigselböcker är ibland mycket fylliga – giftmän, föräldrar etc.!

Ibland kan man hitta hela biografier i dödböckerna!

8 Låt oss se på ett par exempel på kyrkböcker, den viktigaste källan för oss släktforskare!

En tidig, men välskriven husförhörlängd 1773 – 1780 kan se ut så här. (Arkiv Digital, Rö AI:2 Kråkhättan)

En födelsebok från Blomskogs fg 1773, skriven av en skumögd och slarvig präst i skenet av ett enda talgljus, kan se ut så här – titta på födda 1773 i Blomskog CI:4!

Ni inser att det inte alltid kommer att vara så lätt!

9 Metoder

Ordning

Bevis

Källkritik

Börja med att välja vem som skall vara proband – för det mesta Du själv, kanske

Sök bakåt, åt sidan, framåt

Börja med hfl/fsb så långt de räcker, här finns hela familjen, kolla upp i ministerialböckerna – många fel i hfl!

Snart inser Du varför Du behöver ett släktforskningsprogram

Grundalternativ: skannade arkiv på nätet

Reserver: CD, åk till arkiven

10 Hur gör man praktiskt?

Välj proband

Leta bakåt och åt sidan

Hjälpmedel

Data på nätet

11 Hur hanterar man MinSläkt?

Dela ut tips!

För att ordna och uppdatera våra forskningsresultat kommer vi under den här kursen att använda ett program från Dannberg Data som heter MinSläkt. (Skapat för Dannbergs mor!) Det är hyggligt lättarbetat och kostar bara 450 kr, till skillnad från konkurrenterna som alla kostar mer. Man kan dock börja med att ladda ned en gratisversion av MinSläkt från <http://www.dannbergdata.se/> - det kan det mesta det köpta programmet kan, fast man får stå ut med att det ständigt tjar om att man borde köpa en licens. Grafik och andra egenskaper tycker vi är bäst i MinSläkt.

Akta er för webbaserade program! Okunnigt folk kan lägga till felaktigheter som Du inte kan ta bort! Geni, Ancestry, My Heritage, DIS och flera andra är mycket farliga – men man kan få uppslag till sin egen forskning.

Låt oss demonstrera hur man lägger upp ett nytt projekt och börjar dokumentera sina forskningsresultat i MinSläkt! (Össeby-Garn Alla:1 1896-1900 s 20, Brottby Arken – inget register – kolla Alla:3)

12 Starta en ny mis-fil

Vi låtsas att vår farmor hette Elsa Maria Karlsson och var född 1897 i torpet Arken i Össeby-

Garns socken.

Vi söker i församlingsboken

Skriver in familjen i MinSläkt

Kontrollera födelsedatum och föräldrar i födelseboken

13 **Sammanfattning**

Låt Dig inte lockas att skena iväg och slarva!

Var kritisk!

Dokumentera!

Du kommer att undra "var hittade jag detta?"

Dela ut Tio goda

12 **Läxa**

Skapa en mis-fil, välj proband och skriv in det Du redan vet om Din egen släkt